

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare, 180, bir.405
tel.: +373 (022) 212 - 817
info@egalitate.md

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (022) 212 - 817
info@egalitate.md

AVIZ CONSULTATIV din 11 septembrie 2019

I. Motivul și faptele sesizării

1.1 La data de 09 septembrie 2019, în adresa Consiliului a parvenit solicitarea dlui XY cu privire la examinarea corespunderii prevederilor pct. 10 din Regulamentul privind modul de alegere a rectorului USMF „Nicolae Testemițanu” aprobat la 27.06.2019, și anume existența condiției de neafiliere politică a candidatului la funcția de rector cu standardele privind nediscriminarea.

II. Temeiul emiterii avizului consultativ

2.1 Consiliul, conducându-se de prevederile art. 12 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și pct. 19, 21 lit. a) din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012, decide emiterea prezentului aviz consultativ.

III. Dreptul național și internațional relevant

3.1 **Constituția Republicii Moldova** prevede la **art. 16 alin. (2)** că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială; **art. 41 alin. (1)** Cetățenii se pot asocia liber în partide și în alte organizații social-politice. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri. **alin. (7)** Funcțiile publice ai căror titulari nu pot face parte din partide se stabilesc prin lege organică.

3.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității** prin prisma prevederii **art. 1 alin. (1)** stabilește că, scopul acesteia este de prevenire combatere a discriminării, precum și de asigurare a egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar. Potrivit **art. 2**, constituie discriminare orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse **art. 4 lit. g)** prevede că una din formele grave ale discriminării este cea săvârșită asupra unui grup de persoane; **art. 6** stipulează că orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației. **art. 7 alin. (2) lit. a)** se consideră discriminatorii plasarea anunțurilor de angajare cu indicarea condițiilor și criteriilor care exclud sau favorizează anumite persoane; alin. (5) orice deosebire, excludere, restricție

sau preferință în privința unui anumit loc de muncă nu constituie discriminare în cazul în care, prin natura specifică a activității în cauză sau a condițiilor în care această activitate este realizată, există anumite cerințe profesionale esențiale și determinante, cu condiția ca scopul să fie legitim și cerințele proporționale.

- 3.3 **Codul Educației art. 105 alin. (1)** Conducerea operativă a instituției de învățământ superior este asigurată de rector, asistat de prorectori, cu sprijinul consiliului de administrație; **alin. (2)** Rectorul este executorul de buget al instituției de învățământ superior; **alin. (3)** Rectorul se alege de către adunarea generală a cadrelor didactice și științifice titulare și a reprezentanților studenților din senat și din consiliile facultăților cu votul majorității membrilor; **alin. (5)** Pot fi aleși în postul de rector candidații care dețin titluri științifice sau științifico-didactice și au experiență de cel puțin 5 ani în învățământul superior și cercetare. **alin. (9)** Rectorul este confirmat în post, în baza rezultatelor alegerilor, prin ordinul fondatorului, în termen de cel mult 3 luni.
- 3.4 **Regulamentul cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior din Republica Moldova, aprobat prin Ordinul Ministrului educației nr. 09 din 14.01.2015, pct.2.** Pot fi aleși în postul de rector candidații care dețin titluri științifice și/sau științifico-didactice și au experiență de cel puțin 5 ani în învățământul superior și cercetare. **pct.3** nu pot fi impuse alte condiții de eligibilitate decât cele prevăzute de prezentul Regulament.
- 3.5 **Regulamentul privind modul de alegere a rectorului Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova, aprobat la ședința Senatului Universității cu nr. 6/11 din 27.06.2019, pct. 10** la concurs pot participa persoanele care dau dovadă de calități imperative pentru exercitarea funcției de rector, cum ar fi integritate academică și devotament universitar, performanță, onestitate și corectitudine în cercetarea științifică, profesionalitate pluridimensională, dinamică pozitivă a dezvoltării profesionale, capacități manageriale performante, cunoaștere, utilizare și comunicare degajată în limbile română, engleză/franceză/rusă, **nu sunt și nu au fost membri a vreunui partid politic în ultimii cinci ani** și care corespund următoarelor criterii: a) titlu științific și/sau științifico-didactic în domeniul respectiv; b) experiență de activitate în învățământul superior și cercetare de cel puțin 5 ani.
- 3.6 **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale la art. 14** stipulează că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.
- 3.7 **Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice art. 26** stabilește că toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii. În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.
- 3.8 **Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale art. 6** stabilește că Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept. 2. Măsurile pe care fiecare stat parte la prezentul Pact le va lua spre a asigura deplina exercitare a acestui drept trebuie să includă orientarea și pregătirea tehnică și profesională, elaborarea de programe, de măsuri și de tehnici potrivite pentru a asigura o dezvoltare economică, socială și

culturală constantă și o deplină întrebuințare productivă a brațelor de muncă în condiții care garantează indivizilor folosința libertăților politice și economice fundamentale.

IV. În Concluzie, Consiliul reține următoarele.

- 4.1 Conform art. 2 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 pentru a fi în fața unei discriminări directe trebuie să fie demonstrată întrunirea cumulativă a următoarelor elemente:
- a) tratament diferențiat în exercitarea unui drept
 - b) în comparație cu alte persoane cu care se află în condiții similare
 - c) în baza unui criteriu protejat
 - d) fără a avea o justificare obiectivă și rezonabilă.
- 4.2 În ceea ce privește tratamentul diferențiat, Consiliul constată că în pct. 10 din Regulamentul USMF este stipulată drept condiție de eligibilitate: lipsa calității de membru a vreunui partid politic în ultimii cinci ani, inclusiv la momentul concursului. Consiliul consideră această prevedere limitează accesul la concurs a persoanelor ce au avut în ultimii 5 ani, inclusiv la momentul concursului o anumită afiliere politică.
- 4.3 Tratamentul diferențiat constatat se manifestă în rândul cadrelor cu titluri științifice și/sau științifico-didactice ce au o experiență de cel puțin cinci ani în învățământul superior și cercetare care sunt membri de partid în comparație cu cei care nu au sau au avut această afiliere. Deci, la funcția de rector pot candida persoanele care întrunesc condițiile legale, dar nu sunt și nu au fost membri a niciunui partid politic în ultimii 5 ani, iar cei care și-au manifestat opțiunile politice vor fi respinși.
- 4.4 Consiliul notează că printre criteriile protejate prevăzute de art. 1 al Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 se numără și apartenența politică. Consiliul ține să menționeze că un criteriu protejat este acea caracteristică personală înnăscută sau atribuită pe parcursul vieții care nu trebuie să determine tratamentul diferențiat. Apartenența politică este o caracteristică recunoscută drept criteriu protejat nu doar în legislația națională, dar și în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.
- 4.5 Consiliul menționează că nu orice tratament diferențiat poate fi discriminare, ci doar acel care nu are o justificare obiectivă și rezonabilă. Astfel, Consiliul urmează să se pronunțe asupra justificării impunerii condiției de neapartenență politică pentru candidatul la funcția de rector al universității.
- 4.6 Consiliul notează că instituirea unor condiții care exclud sau favorizează anumite persoane nu vor fi considerate discriminatorii în cazul în care, prin natura specifică a activității, acestea sunt cerințe esențiale și determinante, cu condiția că scopul să fie legitim și cerințele proporționale. Consiliul, luând act de faptul că rectorul trebuie să asigure conducerea operativă a instituției de învățământ superior și să execute bugetul acesteia, abilitățile manageriale constituie acea cerință esențială și determinantă prin raportare la natura specifică a activității.
- 4.7 Totodată, Consiliul reține că cerințele profesionale solicitate pentru ocuparea funcției de rector sunt reglementate în art. 105 Codul educației și în Regulamentul cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior care se limitează doar la deținerea titlurilor științifice sau științifico-didactice și a experienței de cel puțin 5 ani în învățământul superior și cercetare. Mai mult, Regulamentul cadru privind modul de alegere a rectorului instituției de învățământ superior stipulează nemijlocit la pct. 3 că nu pot fi impuse alte condiții de eligibilitate decât cele prevăzute de prezentul Regulament. Prin urmare, Consiliul constată că introducerea cerinței referitoare la neapartenența politică în ultimii cinci ani, inclusiv la momentul concursului contravine prevederilor Regulamentului cadru privind modul de

alegere a rectorului instituției de învățământ superior și nu se regăsește printre cerințele profesionale reglementate de art. 105 Codul educației.

- 4.8 Referitor la legitimitatea și justificarea introducerii acestei cerințe, Consiliul admite faptul că aceasta a fost inclusă cu scopul de evita politizarea activităților, garantând neutralitatea politică în managementul instituției de învățământ superior. Deși, Consiliul acceptă legitimitatea unui astfel de scop, notează că măsura restrictivă instituită în acest sens nu este proporțională cu acest scop. Consiliul este de opinia că termenul de 5 ani este unul arbitrar și nejustificat obiectiv și rezonabil. Or, persoanele care anterior au fost membri de partid și au renunțat la această calitate cu cinci ani în urmă sunt eligibili pentru a accede la funcția de rector, în pofida dezideratului de evita politizarea activităților. Mai mult, Consiliul observă că pentru ocuparea anumitor funcții această restricție există, dar vizează doar neapartenența politică sau renunțarea la calitatea de membru de partid, fără a se opera cu anumite intervale de timp, de exemplu membrii Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării (art. 11 alin. (2) Legea nr. 121/2012), Avocatul Poporului (art. 10 alin. (2) Legea nr. 52/2014), judecătorii Curții Constituționale (art. 11 alin. (3) Legea nr. 317/1994). Astfel, Consiliul conchide că cerința referitoare la neapartenența politică din ultimii cinci ani, inclusiv la momentul concursului nu se justifică obiectiv și rezonabil prin raportare la proporționalitatea măsurilor utilizate în atingerea scopului legitim urmărit. Consiliul consideră că scopul legitim ar putea fi atins prin obligarea renunțării la calitatea de membru de partid și impunerea obligației rectorului ales de a se abține de la exprimarea sau manifestarea publică a preferințelor politice și favorizarea vreunui partid politic sau vreunei organizații social-politice.
- 4.9 Drept urmare, Consiliul consideră că cerința referitoare la neapartenența politică în ultimii cinci ani, inclusiv la momentul concursului nu constituie o cerință profesională esențială și determinantă.

În concluzie, Consiliul menționează că sintagma „nu sunt și nu au fost membri a vreunui partid politic în ultimii cinci ani” din pct. 10 al Regulamentului privind modul de alegere a rectorului USMF „Nicolae Testemițanu” nr. 6/11 din 27.06.2019 are caracter discriminator pe criteriu de apartenență politică și contravine legislației în vigoare.

Președinte

Ian FELDMAN